

**Utsjoen kunta
Tarkastuslautakunta**

Utsjoki 29.5.2020

Utsjoen kunnan kunnanvaltuustolle

Asia: arviointikertomus vuodelta 2019

Kunnanvaltuuston valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida kuntalain 121 §:n mukaan sitä, ovatko kunnanvaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta voi tehdä myös tarpeellisia esityksiä kunnan toimintaan liittyen.

1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kunnan toimintakertomuksessa tehdään yksityiskohtaisesti selkoa toiminnasta ja taloudesta.

Tilivuoden tilinpäätös on 578.795 € euroa ylijäämäinen. Kattamatonta alijäämää ei ole. Kunnan lainat ovat lisääntyneet 4.064.306 €. Konsernin lainat ovat lisääntyneet 2.695.576 €. Lainakanta on 7.010 €/asukas ja konsernilainat 8.626 €/asukas.

Vaikka kunnan talous on tällä hetkellä kohtalaisella tolalla, talouskuri ei kuitenkaan saa höltyä. Kunnan lainakanta tulee kasvamaan uusien koulurakennuksien investointien takia.

Valtionosuudet lisääntyivät 372.119 euroa ja verotulot pienenevät 36.368 euroa edellisestä vuodesta.

Käyttöomaisuuden myyntivoittoa toteutui 270.970 euroa. Karigasniemen koulun ruokalarakennuksesta kirjattiin arvonalennus 83.904 euroa.

Talousarviossa on hallintokunnittain määritelty tulosalueet, joiden talousarvio on valtuustoon nähden sitova tulojen ja menojen erotuksen eli toimintakatteen osalta. Näitä tulosaluekohtaisia ylityksiä oli seuraavasti: sivistystoimen hallinto 114.460 euroa (94 %), perusopetus 168.272 euroa (9,3 %), saamelaislukio 77.995 euroa (22,5 %), tilapalvelu 188.811 euroa (218 %) ja rakennusvalvonta 25.952 euroa (35,2 %). Tarkastuslautakunta on huolissaan talousarvioiden ylityksistä. Talousarviot tulee laatia realistiseksi ja jos ylityksiä näyttää tulevan, ylitykset tulee viedä valtuuston hyväksyttäväksi viimeistään joulukuun kokoukseen.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kehittämis- ja elinkeinopäällikön liian laajasta toimenkuvasta. Elinkeinotoimisto tarvitsee lisää henkilöresursseja.

Kuntarajat ylittävää yhteistyötä on tarpeen lisätä lähikuntiin ja jatkaa valtakunnan rajat ylittävien yhteistyömuotojen kehittämistä sekä saatava

sopimusphojalle. Siitä on myös annettava riittävää informaatiota luottamushenkilöille ja kuntalaisille.

- tarkastuslautakunta haluaa lisätietoa, minkälaisen sopimuksen Lapin sairaanhoitopiiri on tehnyt Norjan sairaanhoitopiirin kanssa
- hälytyspalveluiden ja pelastustoimen ohjeistamista ja toimintaa tulee tehostaa yhteistoiminnassa ensivasteen henkilöstön kanssa

Matkailua kehitetään koko ajan ja tulevaisuuden näkymät ovat tällä hetkellä hyvät.

Kunnan tulee edelleen panostaa luontaiselinkeinojen (porotalous ja siihen liittyvä matkailu) aluetaloudellisen vaikutuksen selvittämiseen.

Kunnan tulee panostaa oppisopimuskoulutukseen esimerkiksi opetus- ja terveystalalla.

2. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan arviointi

Kiinteistö Oy Ringinvatron taloutta ja henkilöstöä rasittaa mm. asuntojen käyttö koulujen väistötilana. Ringinvatro tarvitsee oman kiinteistövastaavan.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tilaliikelaitosmallin jatko käynnistyy syksyllä 2020 uudestaan ja saatetaan loppuun vuoden loppuun mennessä, kun koulujen rakentamisasia selkiintyy.

3. Muut havainnot kunnasta ja sen hallinnosta

Saamen kielilain toteutumista tulee parantaa varmistamalla käännoistomiston resurssien riittävyys ja korostamalla viranhaltijoille kielilain toteuttamista. Kunnan tulee lisäksi pitää huolta siitä, että saamen kielipalvelut säilyvät Utsjoen kunnassa.

Kunta on ostanut laitteistot ja ohjelmistot ja kehittänyt eri osallistumistapoja kokouksiin. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että etäkokoustekniikka tulee tutuksi kaikille.

Esteen ilmoittaminen kokoukseen osallistumisesta on luottamushenkilön velvollisuus.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että luottamushenkilöiden ja hallintokuntien päälliköiden yhteistyö on luottamuksellista ja hyvää.

Hankkeiden suunnittelussa pitää olla selkeä tavoite ja lopputulos pitää olla mitattavissa. Vuonna 2019 toteutuneet sivistystoimen hankkeet toteuttivat hyvin uusia opiskelutapoja mm. Digitutor, Digiosaaja, Arktista pedagogiikkaa.

Olemassa olevaa senioriterveydenhuoltoa pitää voimistaa vuotuisella kartoituksella, koska ikääntyvien määrä lisääntyy ja kunnalle koituu lisää kustannuksia. Tarkastuslautakunta huomauttaa edelleen, että Karigasniemen ikäihmisten palveluasumisen järjestelyt täytyy saada päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta on erittäin huolestunut kunnan henkilöstön sairauspoissaolojen huomattavasta kasvusta. Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, miten työterveyshuolto toimii.

4. Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan mukaan tarpeelliset palvelut on kyetty antamaan.

Yhteistyötä eri tahojen (esimerkiksi yhdistykset, seurakunnat) kanssa tulee palvelujen tuottamisessa lisätä.

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että kunnan taloudellinen tilanne on ennakoitua parempi, mutta kasvava velkamäärä huolestuttaa. Hallintokunnat voisivat keskenään miettiä kunnan vetovoimatekijöitä ja houkuttimia työvoiman varmistamiseksi.

Ismo Manninen
puheenjohtaja

Antti Katekeetta
varapuheenjohtaja

Maija Länsman
jäsen